

Analyysi: Elinvoiminen Kuusamo -Yhteistyön iltapäivä 22.4.2026

Kysymys 2:

Millaista osaamista Kuusamossa tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa ja miten siihen voidaan varautua?

Keskusteluissa ja kirjallisissa vastauksissa nousi esiin näkemys siitä, että Kuusamon tulevaisuus rakentuu laaja-alaiselle, eri koulutusasteet yhdistävälle osaamiselle. Osaamista tarvitaan perustyötehtäviin sekä korkeakoulutasolla, eikä kehitys voi nojata vain yhteen toimialaan tai koulutuspolkuun.

1. Ammatillinen perusosaaminen ja käsityöammatit säilyvät perustana

Kuusamossa tarvitaan jatkossakin runsaasti ammattikoulutettuja tekijöitä. Sähkömiehet, putkimiehet, rakennusmiehet, keittiöammattilaiset, kokit, tarjoilijat ja myyjät ovat alueen elinvoiman perusta, ja erityisesti palveluammateissa työvoimapula on jo todellinen. Vastauksissa korostuu tarve nostaa näiden ammattien arvostusta ja tehdä "perusduunista trendikästä" – ilman niitä alueen palvelut, matkailu ja arki eivät toimi.

Useammassa vastauksessa todettiin, että käytännönläheisissä ammateissa osaaminen ei synny etänä. Koulutuksen tulee antaa riittävät perusvalmiudet, eikä vastuu perusosaamisen opetuksesta voi siirtyä kokonaan työpaikoille.

2. Moniosaaminen ja oppivat työntekijät vastauksena muutokseen

Yksi vahvimista poikkileikkaavista teemoista on tarve moniosaajille – työntekijöille ja yrittäjille, jotka pystyvät yhdistämään useita taitoja ja toimimaan joustavasti eri tehtävissä kausityön mukaan. Tämä korostuu erityisesti matkailussa, palvelualoilla ja yrittäjyydessä.

Useissa vastauksissa esitetään, että Kuusamossa olisi hyvä puhua ennen kaikkea oppivasta tyväestä. Olemassa olevaa osaamista kyllä löytyy, mutta kohtaanto-ongelmat korostuvat. Pitkällä aikavälillä ratkaisu löytyy jatkuvasta oppimisesta, lisäkoulutuksesta ja koulutusten "freesaamisesta" vastaamaan nykyisiä ja tulevia tarpeita.

3. Matkailu-, palvelu- ja elämystalouden osaaminen

Matkailu on edelleen Kuusamon keskeinen työllistäjä, mutta sen vaatimukset kasvavat. Tarvitaan matkailualan moniosaajia, joilla on:

- hyvä kielitaito

- vahva palveluasenne
- paikallistuntemusta, kulttuurin ja historian ymmärrystä
- kyky tuottaa elämyksiä ja tarinoita

Elämysteollisuus nähdään laajasti kaikkia yrityksiä koskettavana osaamisena: elämyksiä tulisi osata tuottaa toimialasta riippumatta. Tämä edellyttää koulutusta asiakaskohtaamiseen, tarinankerrontaan ja kokemuksellisiin palveluihin.

Samalla todetaan, että palkkauksen ja työn vaatimusten tulee kohdata, jotta osaajat sitoutuvat alalle.

4. Kansainvälinen osaaminen ja kielitaito – tarve myös muulle tuelle

Kielitaito ja kansainvälinen osaaminen mainitaan toistuvasti keskeisinä tulevaisuuden tarpeina. Kansainvälisen osaajajoukon houkuttelu, sitouttaminen ja pysyvyys nähdään ratkaisevina erityisesti matkailussa, keittiötyössä ja palvelualoilla.

Pelkkä kielitaito ei kuitenkaan riitä. Vastauksissa nostetaan esiin tarve:

- asumisen riittävydelle
- perheiden yhdistämisen tukemiselle
- yhteiskuljetuksille ja liikkumisratkaisuille
- työssäoppimisen ja käytännön perehdytyksen vahvistamiselle

Ilman näitä tukirakenteita kansainvälisten osaajien jääminen alueelle on vaikeaa.

5. Sote-, hoiva- ja hyvinvointiosaaminen kasvavassa roolissa

Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamistarve kasvaa väestön ikääntyessä. Hoiva-alan työvoimapula tunnistetaan merkittäväksi haasteeksi ja erityisesti ikäihmisten palveluihin tarvitaan lisää osaajia. Lähipalveluiden säilyttäminen, yhteisöllisen asumisen kehittäminen ja paikallisliikenteen palvelut kytkeytyvät suoraan osaamiskysymykseen.

6. Johtaminen, yrittäjyys ja liiketoiminnan ymmärrys

Muuttuva työelämä edellyttää myös hyvää johtamis- ja esihenkilöosaamista. Monimuotoinen, kansainvälinen ja osin kausiluonteinen työvoima tarvitsee esihenkilöitä, joilla on kyky kohdata erilaisia työntekijöitä ja johtaa oppivaa organisaatiota.

Yrittäjyysosaamista pidetään tärkeänä laajassa merkityksessä: ei pelkästään yrityksen perustamisena, vaan sisäisen yrittäjyyden ja aloitteellisuuden vahvistamisena. Innovatiivinen tekeminen yhdessä liiketoiminnan ymmärryksen kanssa nähdään keinona synnyttää uutta yritystoimintaa.

7. Koulutusratkaisut ja varautuminen tulevaan

Varautuminen osaamistarpeisiin edellyttää:

- toisen asteen ja AMK-koulutuspaikkojen vahvistamista
- työssäoppimisen ja mestari-kisälli -mallien lisäämistä
- matalan kynnyksen harjoittelupaikkoja
- räätälöityjä koulutusratkaisuja työnantajien, kouluttajien ja työllisyyspalveluiden yhteistyössä
- systemaattista osaamistarpeiden kartoitusta

Yhteenvetona voidaan todeta, että Kuusamon tulevaisuuden osaaminen rakentuu laaja-alaisuudelle, jossa yhdistyvät vahva ammatillinen perusosaaminen, moniosaaminen ja korkeakoulutasoiset valmiudet. Alue tarvitsee erityisesti palvelu-, matkailu-, hoiva- ja sote-alojen osaajia, joita tukevat kielitaito, kansainvälisyys, asiakaspalvelu- ja elämysosaaminen. Yrittäjyysosaaminen sekä johtamisen taidot tuovat osansa menestykseen. Osaamisen turvaaminen edellyttää käytännönläheisiä koulutusratkaisuja, jatkuvaa oppimista, ennakointia sekä tiivistä yhteistyötä koulutuksen, työelämän ja työllisyyspalveluiden välillä – jotta osaajat löytyvät, sitoutuvat ja jäävät Kuusamoon.